

IV. Література ХХ ст.

Тема 20. Микола Вороний (1871—1938)

(псевдоніми: Арлекін, Кіндратович, Віщій Олег, Микольчик, Номо, Sirius, М. В., М-У-ко)

Український поет-патріот, перекладач, критик, історик літератури, займався режисерською та акторською діяльністю, писав праці з історії національного театру, світової драматургії, активний громадський діяч.

Вороний був одним із засновників Української Центральної ради. У 1917 р. один із засновників і режисерів Українського національного театру. Репресований у 1934 році. Розстріляний за вироком особливої трійки УНКВС Одеської області. Архів Вороного зберігається в Інституті літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України.

10 листопада 1957 року рішенням президії Кіровоградського обласного суду Миколу Вороного було реабілітовано.

Основні твори: «Євшан-зілля», «Блакитна панна», «Інфанта», «Іванові Франкові» (Відповідь на його Послання), «Ти не любиш мене», «Зрада», «За Україну!».

Уся мозольна праця поета, вченого, громадянина була присвячена рідній Україні, яку він любив так само пристрасно, як красу і справедливість. (Г. Верес)

«Блакитна панна» (1912)

«Блакитна панна» відкриває цикл «Гротески», який складається із десяти поезій. Вороний витворює гімн весняній природі, молодості, натхненню.

Літературний рід: лірика.

Жанр: вірш.

Вид лірики: пейзажна (весняні настрої).

Провідний мотив: возвеличення краси природи та єдність її з мистецтвом.

Блакитна панна - це образ-символ Весни «у серпанках і блаватах», якій уся земля виспівує: «Осанна!» і тривожить душу ліричного героя:

І уже в душі моїй В сяйві мрій

В'ються хмелем арабески,

Миготять камеї, фрески,

Гомонять-бринять пісні Голосні

І сплітаються в гротески.

Словник

Гротеск - тип художньої образності, що відкрито й свідомо створює особливий - неприродний, химерний, дивний світ.

Блават - волошка; шовкова тканина блакитного кольору.

Арабеска - вид орнаменту з геометричних фігур, стилізованого листя, квітів, що поширився в Європі під впливом арабського мистецтва.

Камея - виріб із каменю або черепашки, що має художнє рельєфне зображення. **Фреска** - картина, написана водяними фарбами по свіжій вогкій штукатурці.

Новаторство Миколи Вороного виявилось в розширенні музичних можливостей українського вірша. «Я писав не так од образу, як од звуку», - зазначав він. Джерелом його поезії є мелос, мелодія. Звук для символістів - понад усе. Специфічним є розміщення рядків у строфах «Блакитної панни»: вони ніби сходинки, по яких скрапує навесні талий сніг під грою сонячного проміння. Таке розміщення рядків поезії будить особливий темпоритм.

Блакитна Панна

Має крилами Весна Запашна,

Лине вся в прозорих шатах,

У серпанках і блаватах...

Сяє усміхом примар

З-поза хмар,

Попелястих, пелехатих.

Ось вона вже крізь блакить Майорить,

Довгожданна, нездоланна... .

Ось вона — Блакитна Панна!..

Гори, гай, луги, поля —

Вся земля

їй виспіває: «Осанна!»

А вона, як мрія сну Чарівна,

Сяє вродою святою,

Неземною чистотою,

Сміючись на пелюстках,

На квітках Променистою росюю.

І уже в душі моїй В сяйві мрій

В'ються хмелем арабески,

Миготять камеї, фрески,

Гомонять-бриняють пісні Голосні

І сплітаються в гротески.